

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-5981/2013. számú ügyben**

Ügyintéző: dr. Zséger Barbara

Az eljárás megindulása

A panaszos sérelmezte a fia sérelmére elkövetett bűncselekmény alapos gyanúja miatt indult rendőrségi eljárást. A panaszos 17 éves fiát – akit szúrt sebbel szállítottak a székesfehérvári kórházba, és azonnal megműtöttek – a műtét után két órával kihallgatták a rendőrök. A kihallgatáson a szülők, mint törvényes képviselők nem lehettek jelen. Később a panaszos hiába kért tájékoztatást az ügy állásáról a Bicskei Rendőrkapitányságon, majd a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányságon, nem kapott. Figyelemmel arra, hogy a rendelkezésekre álló információk alapján az ügyben több alapvető jog sérelmének a gyanúja is felmerült, vizsgálatot folytattam. Annak során tájékoztatást, valamint a vonatkozó dokumentumok megküldését kértem a Fejér Megyei rendőrfőkapitánytól.

Érintett alapvető jogok

A jogállamiság elve és az abból fakadó jogbiztonság követelménye: *„Magyarország független, demokratikus jogállam.”* (Alaptörvény B) cikk /1/ bekezdés)

A gyermek védelemhez való joga: *„Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket”* (Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdés) *„Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz”* (Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés)

A tisztességes eljáráshoz való jog: *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.* (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés)

A megállapított tényállás

1. A főkapitányi tájékoztató szerint a panaszos fia sérelmére 2013. július 21-én bűncselekményt követtek el. A fiatalok sértett súlyos testi sérülést szenvedett, ezért azonnal kórházba szállították és megműtöttek. A Székesfehérvári Rendőrkapitányság nyomozói a Fejér Megyei Szent György Kórházban még aznap sértett tanúként hallgatták ki. A kihallgatását megelőzően szülei az ágya mellett voltak, a kihallgatás ideje alatt azonban az ágytól kb. 5 méterre, a kórterem ajtajában álltak. A panasz szerint az eljáró rendőrök kiküldték ki őket a kórteremből. A tanúkihallgatás során a sértettnek komoly fájdalmai voltak. Erre, valamint az érdemi információk hiányára tekintettel a nyomozó hatóság tagja rövid időn belül lezárta a kihallgatást, az csupán 16 percig tartott.

A törvényes képviselők a tanúkihallgatási jegyzőkönyvben ugyan nincsenek jelen lévőként feltüntetve, a főkapitányság álláspontja szerint a kórterem ajtajában állva is nyomon követhették a kihallgatást, jelenléttel kapcsolatos jogaik nem sérültek.

2. Ugyancsak a főkapitányi válasz szerint a panaszos 2013. július 30-án tájékoztatást kért az ügy állásáról a Bicskei Rendőrkapitányságon. A nyomozást akkor a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság folytatta, ezért a rendőrök nem tudtak felvilágosítást adni, a törvényes képviselőt a területi rendőri szervhez irányították. Augusztus 7-én a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányságon a panaszos arról értesült, hogy a nyomozást 2013. július 30-tól a Bicskei Rendőrkapitányság folytatja, ezért javasolták, hogy újból keresse fel a helyi rendőri szervet. A sértett édesanyja még aznap megkereste a Bicskei Rendőrkapitányságot, ahol azt közölték vele, hogy az ügy irata még nem érkezett meg hozzájuk, annak tartalmát nem ismerik, így érdemi információval nem tudnak szolgálni.

A panaszost későbbi időpontban azonban megfelelően tájékoztatták az ügy állásáról, illetve az iratok megismeréséhez fűződő jogáról, majd a tanúkihallgatási jegyzőkönyvről másolatot biztosítottak részére.

3. A vizsgálat során felmerült az a kérdés, hogy a súlyos, személy elleni erőszakos bűncselekmény áldozatai (a sértett gyermek és törvényes képviselője) kaptak-e tájékoztatást az áldozatsegítő támogatások igénybevételének lehetőségéről.

A főkapitány megállapította, hogy a nyomozás során az áldozatsegítő támogatásokról, az Áldozatsegítő Szolgálat működéséről sem a sértett, sem hozzátartozói nem kaptak tájékoztatást. A tájékoztatás elmaradását egyrészt a tanú állapota indokolta, ugyanis a fiataalkorúnak az első kihallgatása során olyan fájdalmak voltak, hogy az eljáró rendőr – a kihallgatás gyors befejezését szem előtt tartva – a támogatásokra nem tudott kitérni. A másik oka pedig az volt, hogy az eljáró rendőr által használt tanúkihallgatási jegyzőkönyv nyomtatványon a tájékoztatás nem szerepelt.

A vizsgálat megállapításai

1. A hatáskör tekintetében

Feladat- és hatáskörömet, valamint az ezek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, kötelező tagság alapján működő köztestület, a Magyar Honvédség, rendvédelmi szerv, közigazgatási jogkörben eljáró egyéb szerv e jogkörében, nyomozó hatóság vagy az ügyészség nyomozást végző szerve, közjegyző, törvényszéki végrehajtó, önálló bírósági végrehajtó vagy közszolgáltatást végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszasság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (5) bekezdése, továbbá a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 4. § (1) bekezdése értelmében a vizsgálattal érintett rendőrség rendvédelmi szerv, tevékenységének vizsgálatára tehát kiterjed a hatásköröm.

2. Az alapvető jogok és az ügy érdeme tekintetében

Az alapvető jogok biztosáa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztosok következetesen, zsinórmértékként támaszkodnak az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazzák az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott egyes alapjogi tesztek. Magyarország Alaptörvénye alapjogokkal kapcsolatos megfogalmazása nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, legalábbis az alapjogi követelmények és alapjogok tekintetében nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely ellentétes lenne a korábbi Alkotmány szövegével. A normaszövegben előfordul részben eltérő fogalmazásmód, kiegészítés, kihagyás, de mindaddig, amíg az alkotmányértelmezési monopóliummal felruházott Alkotmánybíróság ellenkezően nem nyilatkozik – álláspontom szerint – *véllemzendő, hogy az Alkotmány szövegéhez kapcsolódó korábbi alkotmánybírósági megállapításokra valamennyi alaptörvény-értelmezőnek, így az alapvető jogok biztosának is figyelemmel kell lennie.*

Az ombudsmani gyakorlatban továbbra is hivatkozási pontot jelent tehát az egyes alkotmányos jogokat és követelményeket értelmező alkotmánybíróági esetjog. Az Alkotmánybíróóság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában mutatott rá arra, hogy „az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybíróági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”.

Az Alkotmánybíróóság több határozatában megfogalmazta, hogy *a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság*. A jogbiztonság „az állam [...] kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság tehát nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. Ezért alapvetőek a jogbiztonság szempontjából az eljárási garanciák. Csak formalizált eljárás szabályainak követésével keletkezhet érvényes jogszabály, csak az eljárási normák betartásával működnek alkotmányosan a jogintézmények” [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 53., 65.].

Az Alkotmánybíróóság az 56/1991. (I. 30.) AB határozatában kimondta, hogy a „jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket”. Az alanyi jogok és kötelezettségek érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák a jogbiztonság alkotmányos elvéből következnek. Megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban a jogbiztonság szenved sérelmet [75/1995. (XI. 21.) AB határozat, ABH 1995, 376., 383.].

Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerint *mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék*. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. „A tisztességes eljárás olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni.” (6/1998. (III.11.) AB határozat és 14/2004. (V.7.) AB határozat) Az Alkotmánybíróóság leszögezte azt is, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog, mert már maga is mérlegelés eredménye.

Álláspontom szerint a jogállamiság és a tisztességes eljárás követelményének nemcsak szabályozási szinten, de a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is folyamatosan érvényesülnie kell.

Az Alaptörvény XVI. cikkének (1) bekezdése szerint: „*Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz*.” Az Alkotmánybíróóság álláspontja szerint „*a gyermek ember, akit minden olyan alkotmányos alapvető jog illet, mint mindenki más, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt felnőtté válásához*.” (995/B/1990. AB határozat). Erre tekintettel, kifejezetten a gyermekek jogaként rögzítették a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogot. *E védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat, függetlenül attól, hogy az Alaptörvény külön kötelezetteket nem jelöl meg*.

Vizsgálatom során megállapítottam, hogy a fiatalokú sértett törvényes képviselőjének kihallgatáson való részvételi joga sérült. Az anya a kihallgatást megelőzően fia betegágya mellett volt. Szeretett volna jelen lenni a 17 éves sértett kihallgatásánál. A kihallgatás során azonban csak a kórterem nyitott ajtajában tartózkodhatott, neve a tanúkihallgatási jegyzőkönyvben nincs jelenlévőként sem feltüntetve.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 86. § (3) bekezdése a 18. életévét be nem töltött tanúként kihallgatandó személy érdekinek védelmét szolgálja azzal, hogy lehetővé teszi a fiatalok tanú kihallgatásánál a törvényes képviselő vagy a gondozó jelenlétét. Ennek oka az, hogy a gyermek számára érzelmileg önmagában megterhelő, ha bűncselekménnyel kerül kapcsolatba, különösen – mint a jelen ügyben – sértett tanúként.

Az, hogy a fiatalok törvényes képviselője csak az ajtóból figyelhette a kihallgatást, nem azonos a jelenléttel, nem biztosíthatott a gyermek számára elégséges támogatást. Erre tekintettel – álláspontom szerint – a vizsgált ügyben sérült a *gyermekkorú sértett védelemhez és gondoskodáshoz, valamint a tisztességes eljáráshoz való joga*. A Fejér Megyei rendőrfőkapitány a megkeresésem alapján folytatott vizsgálata során ezt saját hatáskörében észlelte és felhívta az állomány figyelmét az ilyen jellegű kihallgatások jövőbeli szakszerű végrehajtására.

Ha a büntetőeljárásban a 18. életévét be nem töltött személy tanúkénti szerepeltetése szükséges, az azt feltételezi, hogy az érintett gyermek kapcsolatba került az adott bűncselekménnyel, amelyről érdemi információval tud szolgálni. A testi, lelki, érzelmi, vagyoni károkat okozó bűncselekmény a gyermek életében abban az esetben is traumatizáló hatású, ha „csak” szemlélője volt az eseményeknek. Különösen erős a traumatizáló hatás, ha a büntetőeljárásban szereplő gyermek a bűncselekmény sértettje. Ilyenkor a bűncselekmény elszenvedésének viktimizációs hatásai összeadódnak a tanúkénti meghallgatás fájdalmát, feszültséget okozó hatásával. Vitathatatlan, hogy ebben a helyzetben – optimális esetben – a gyermek számára a szükséges támogatást, bizalmat és biztonságot hozzá érzelmileg közelálló szülő (törvényes képviselő) jelenléte biztosíthatja.

Az Európai Parlament és a Tanács, a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló 2012. október 25-i 2012/29/EU irányelve (a továbbiakban: irányelv) szerint gyermeknek minősül minden 18. életévét be nem töltött személy. Az irányelv 1. cikke kimondja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy ezen irányelv alkalmazása során – amennyiben az áldozat gyermek – elsődlegesen a gyermek mindenek felett álló érdekét vegyék figyelembe, amit egyedileg értékeljenek. Gyermekközpontú szemléletként kell érvényesülnie a gyermek életkorának, érettségének, valamint véleményének, szükségleteinek és aggályainak. A gyermeket és adott esetben a szülői felügyeleti jogot gyakorló személyt vagy a gyermek más törvényes képviselőjét tájékoztatni kell azokról az intézkedésekről vagy jogokról, amelyek középpontjában kifejezetten a gyermek áll. Az irányelv 22. cikke szerint a gyermek áldozatokról a másodlagos és ismételt áldozattá válás, a megfélemlítés és a megtorlás kockázata miatti sérülékenységük okán vélelmezni kell, hogy specifikus védelmi szükségleteik vannak.

A gyermekbarát igazságszolgáltatással összefüggő AJB-2324/2012. számú ombudsmani jelentés szerint: „a 18 év alatti gyermek korához, érettségéhez nem igazodó tanúkénti kihallgatás mély nyomot hagyhat a gyermekben, esetenként olyan hatások érhetik, amelyek feldolgozásához a későbbiekben szakember segítsége szükséges”. A „jogsabályok nem rendezik megnyugtatóan a 14. életévét betöltött és 18. életévét meg nem haladott gyermek tanúkénti kihallgatásának szabályait. A figyelmeztetések a gyermek korának megfelelő, érthető módon való megfogalmazása mellett a kihallgatás módjának, a kihallgatást végző személyének, képzettségének, a gyermeket jogainak érvényesülésében segítő személy jelenlétének rögzítése elengedhetetlen annak érdekében, hogy a gyermek jogai, elsősorban a védelemhez és gondoskodáshoz, valamint a tisztességes eljáráshoz való jogai ne sérüljenek.

A 18. életévét be nem töltött gyermek, büntető- és szabálysértési eljárásban történő tanúkénti kihallgatására vonatkozó speciális, az érettségét, tájékozottságát figyelembe vevő, jogainak érvényesülését segítő szabályok hiánya visszásságot okoz az érintettek védelemhez és gondoskodáshoz, valamint a tisztességes eljáráshoz való jogával összefüggésben.”

Mindezekre tekintettel a jelentés az ombudsmani intézkedések között tartalmazza, hogy a közigazgatási és igazságügyi miniszter fontolja meg a *büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény olyan tartalmú módosításának kezdeményezését, hogy a 14. életévét betöltött gyermek tanúkénti kihallgatásán is legyen kötelező a törvényes képviselő jelenléte*. A Be. szabályozása a szóban forgó ombudsmani ajánlás óta nem változott. Jelen ügyben is azt tapasztaltam, hogy a gyermekek törvényes képviselő nélkül való kihallgatása sérti jogaik maradéktalan érvényesülését. *Erre tekintettel a hivatkozott garanciális szabály beépítését a Be-be továbbra is szükségesnek tartom.*

A Be. 70/B. § (1) bekezdése szerint az eljárás során keletkezett iratról az a bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság, amely előtt az eljárás folyamatban van, a büntetőeljárásban részt vevő személyek kérelmére legkésőbb a kérelem előterjesztésétől számított nyolc napon belül másolatot ad ki. A nyomozás befejezéséig a gyanúsított, a védő, a fiatakorú törvényes képviselője, a sértett és képviselője másolatot kaphat a szakvéleményről, valamint az olyan nyomozási cselekményről készült iratról, amelyeknél jelenlétüket e törvény lehetővé teszi; az egyéb iratról pedig akkor, ha ez a nyomozás érdekeit nem sérti.

A panaszos első alkalommal nem az eljárást folytató nyomozó hatóságtól kért felvilágosítást, így ott csupán arról tudták tájékoztatni, hogy a Fejér Megyei Rendőr-főkapitánysághoz forduljon. Amikor a panaszos ezt megejtette, a nyomozás iratait már postázták a Bicskei Rendőrkapitányságra. Ezért a helyi rendőri szervhez irányították. Ott azonban csak akkor tudtak a panaszosnak érdemi tájékoztatást adni, amikor az iratok oda megérkeztek. Ekkor viszont minden lehetséges információt – köztük a tanúkihallgatási jegyzőkönyvről készült másolatot is – megkapott. Erre tekintettel *a panasz e részében alapvető joggal összefüggő visszasságot nem észleltem.*

Végül megállapítottam, hogy a sértett a nyomozást folytató hatóságoktól az áldozatsegítő támogatások igénybevételének lehetőségéről sem szóban, sem írásban nem kapott tájékoztatást. Az irányelv 8. cikke szerint a tagállamok elősegítik, hogy a feljelentést átvevő illetékes hatóság és az egyéb érintett szervek az áldozatokat az áldozatsegítő szolgálatokhoz irányítsák. A gyermek áldozatokkal kapcsolatban az irányelv kimondja, hogy őket az ezen irányelvben meghatározott jogokkal teljes mértékben rendelkező áldozatokként kell figyelembe venni és kezelni, valamint biztosítani kell számukra, hogy ezen jogokat olyan módon gyakorolhassák, amely figyelembe veszi az önálló véleményalkotásra való képességüket.

A rendőrség és a határőrség áldozatsegítő feladatairól szóló 17/2007. (III. 13.) IRM rendelet szerint a rendőrség minden sértettnek – akkor, amikor az adott ügyben a rendőrséggel először kerül kapcsolatba – átadja a területi igazságügyi hivatal áldozatsegítő szolgálata által a rendőrségre eljuttatott tájékoztatót, egyúttal szóban felhívja figyelmüket az áldozatsegítés lehetőségére és arra, hogy az Ást. (A bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény) szerinti áldozatsegítő támogatások igénybevételéhez szükséges igazolást a rendőrség, vagy a határőrség kérelmükre kiállítja. Az AJB-7599/2012. számú, az Áldozatsegítő Szolgálat működésével kapcsolatos ombudsmani jelentés szerint bármely „támogatási rendszer működésével kapcsolatban alapvető kérdés az, hogy a támogatni kívánt személyi kör milyen módon szerezhet tudomást a támogatás lehetőségéről. A támogatás létéről szóló információ hiány, vagy ennek nem kellően hatékony átadása esetén a segítségnyújtás nem jut el az arra jogosultakhoz.”

A gyermekeket érintő bűnmegelőzési és áldozatvédelmi tevékenységgel összefüggésben, az AJB-2617/2012. számú jelentés szintén megállapította, hogy „gyakori eset, hogy a rendőrkapitányságok munkatársai nem időben, vagy egyáltalán nem teljesítik az áldozatsegítő szolgáltatásokra vonatkozó tájékoztatási kötelezettségüket, aminek következtében az áldozatok nem férnek hozzá az áldozatsegítő szolgáltatásokhoz, illetve nem időben tudják igénybe venni azokat”.

A már hivatkozott AJB-7599/2012. számú jelentés szerint továbbá sok esetben „*a rendőrség a jogszabályi kötelezettsége ellenére nem nyújt tájékoztatást, vagy – egy nem kifejezetten erre kiképzett és ráhangolt személy közbeiktatása miatt – sokszor elmarad, késik, vagy egyoldalú (például az azonnali pénzügyi segílyre kihegyezett) az információátadás. Problémát jelenthet az is, hogy nem megfelelő, nem kellően hatékony a tájékoztatás formája.* A rendőrség a gyakorlatban írásbeli tájékoztatást ad a Szolgálatról, mégpedig a feljelentési jegyzőkönyv részeként. Ennek egyik bekezdése – a többi kötelezően megadandó figyelmeztetés és tájékoztatás között – tartalmazza az áldozatsegítésre vonatkozó figyelemfelhívást, amely bekezdést az áldozatnak a többihez hasonlóan alá kell írnia. Az IRM rendelet szerint az írásbeli tájékoztatás mellett szóban is fel kell hívni a sértett figyelmét az áldozatsegítés lehetőségére. A jogszabálynak ez az előírása nem véletlen, hiszen a segítő szakmák tapasztalatai szerint az információátadás egy traumát követő helyzetben csak akkor lehet hatékony, ha abban a személyesség, a helyzethez illeszkedés dominál.”

Az AJB-7599/2012. számú jelentés tartalmazza azt is, hogy „*az állam által fenntartott támogatási rendszer működésének kiszámíthatóságához hozzátartozik az a körülmény is, hogy a rendszer által megcélzott személyi körhöz, a támogatás jogosultjaihoz garantáltan eljusson az az információ, amely alapján dönteni tudnak a támogatás igénybevételéről*”.

Mindezekre tekintettel a szóban forgó jelentés az ombudsmani intézkedések között tartalmazza, hogy az országos rendőrfőkapitány tegye meg a szükséges intézkedéseket arra, hogy a rendőrség maradéktalanul, a konkrét helyzethez illeszkedő módon tegyen eleget az IRM rendeletből fakadó kötelezettségének, továbbá az áldozatokkal való kapcsolatfelvétel terén dolgozzon ki olyan módszert, amely elősegíti a súlyos bűncselekmények áldozatainak hatékonyabb elérését.

Jelen vizsgálatom során megállapítottam, hogy *a rendőrség azzal, hogy elmulasztotta az áldozatsegítésről szóló kötelező tájékoztatás megadását, a jogállamiság elvéből következő jogbiztonság követelményével összefüggésben visszásságot okozott.* A Fejér Megyei főkapitány ezt is észlelve, felhívta az állomány figyelmét arra, hogy a sértett tanúkihallgatása során az áldozatsegítő támogatások igénybevételéről történő tájékoztatásnak, az írásos tájékoztató átadásának, illetve kérelem esetén az igazolás kiállításának minden esetben eleget kell tenni. Gondoskodott továbbá az áldozatsegítő támogatásokra való figyelemfelhívást is tartalmazó, a helyszíni tanúkihallgatások esetén alkalmazható jegyzőkönyvnyomtatványok tartalmának ellenőrzéséről, hiányosságuk pótlásáról, illetve amely rendőri szervnél ilyen nincs, annak bevezetéséről, végül a panaszos fiának tájékoztatásáról.

A témát érintő korábbi ombudsmani intézkedések ellenére megállapítható, hogy az áldozatok támogatási lehetőségekről szóló tájékoztatása továbbra sem megfelelő. Erre tekintettel szükségesnek tartom hangsúlyozni a rendőrség tájékoztatási kötelezettségének fontosságát és azt, hogy a súlyos, erőszakos bűncselekmények áldozatai különösen sérülékenyek, ezért kiemelt figyelmet érdemelnek.

Intézkedéseim

A jelentésemben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszásságok orvoslása és jövőbeni bekövetkezésük lehetőségének a megelőzése érdekében

- 1) Az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján felkérem *az országos rendőrfőkapitányt*, hogy országos szintű céllenőrzés keretében vizsgálja meg, hogy az alárendeltségében működő rendőri szervek
  - hogyan érvényesítik a gyakorlatban az IRM rendelet szerinti áldozatsegítési tájékoztatási kötelezettségüket;
  - áldozatvédelmi referensei tájékoztatják-e a súlyos, személy elleni erőszakos bűncselekmények – kiemelten a gyermekkorú – áldozatait, megvalósul-e az említett áldozati kör hatékony elérése.

2) Az Ajbt. 37. §-a alapján felkérem a *közigazgatási és igazságügyi minisztert*, hogy ismételten fontolja meg a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításának kezdeményezését annak érdekében, hogy a 14. életévét betöltött, de a 18. életévét még el nem érő gyermek tanúkenti kihallgatásán is legyen kötelező a törvényes képviselő jelenléte.

Budapest, 2014. január

Székely László sk.

Melléklet: Az alkalmazott jogszabályok

1. Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény

18. § (1) Az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint

- a) közigazgatási szerv,
- b) helyi önkormányzat,
- c) nemzetiségi önkormányzat,
- d) kötelező tagság alapján működő köztestület,
- e) a Magyar Honvédség,
- f) rendvédelmi szerv,
- g) közigazgatási jogkörben eljáró egyéb szerv e jogkörében,
- h) nyomozó hatóság vagy az ügyészség nyomozást végző szerve,
- i) közjegyző,
- j) törvényszéki végrehajtó,
- k) önálló bírósági végrehajtó vagy
- l) közszolgáltatást végző szerv

(a továbbiakban együtt: hatóság) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket - ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát - már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

(2) Közszolgáltatást végző szerv - függetlenül attól, hogy milyen szervezeti formában működik -

- a) az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó, illetve e feladat ellátásában közreműködő szerv,
- b) a közüzemi szolgáltató,
- c) az egyetemes szolgáltató,
- d) az állami vagy európai uniós támogatás nyújtásában vagy közvetítésében közreműködő szervezet,
- e) a jogszabályban közszolgáltatásként megjelölt tevékenységet végző szervezet, valamint
- f) a jogszabályban előírt, kötelezően igénybeveendő szolgáltatást nyújtó szervezet.

A közszolgáltatást végző szerv kizárólag e tevékenységével összefüggésben vizsgálható.

(3) Az alapvető jogok biztosa nem vizsgálhatja

- a) az Országgyűlés,
- b) a köztársasági elnök,
- c) az Alkotmánybíróság,
- d) az Állami Számvevőszék,
- e) a bíróság, valamint
- f) az ügyészség nyomozást végző szerve kivételével az ügyészség tevékenységét.

2. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény

70/B. § (1) Az eljárás során keletkezett iratról - ideértve a bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság által beszerzett, illetőleg a büntetőeljárásban részt vevő személyek által benyújtott, valamint csatolt iratot is - az a bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság, amely előtt az eljárás folyamatban van, a büntetőeljárásban részt vevő személyek kérelmére a (2)-(7) bekezdés szerint legkésőbb a kérelem előterjesztésétől számított nyolc napon belül másolatot ad ki.

(2) A nyomozás befejezéséig a gyanúsított, a védő, a fiatalkorú törvényes képviselője, a sértett és képviselője másolatot kaphat a szakvéleményről, valamint az olyan nyomozási cselekményről készült iratról, amelyeknél jelenlétüket e törvény lehetővé teszi; az egyéb iratról pedig akkor, ha ez a nyomozás érdekeit nem sérti. A sértett a nyomozás során keletkezett más iratról a tanúkenti kihallgatását követően kaphat másolatot.

(5) A nyomozás befejezését követően

- a) a terhelt, a védő és a fiatalkorú törvényes képviselője másolatot kaphat a nyomozás azon iratairól, amelyeknek a megismerésére a 193. § (1) bekezdése alapján jogosult,
86. § (3) A tizennyolcadik életévét meg nem haladott, valamint a (2) bekezdésben meghatározott tanú kihallgatásánál a tanú törvényes képviselője és gondozója jelen lehet.
451. § A törvényes képviselő az ügy iratait a nyomozás befejezése után megtekintheti. A nyomozás során is megtekintheti az olyan eljárási cselekményekről készült iratokat, amelyeknél jelen lehetett. Egyébként a törvényes képviselő jelenléti, észrevételezési, felvilágosítás-kérési, indítványtételi, valamint jogorvoslati jogára a védő jogai irányadók.
458. § Az eljárás során hozott határozatot a törvényes képviselővel, az ügydöntő határozatot és a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésről szóló határozatot a gondozóval is közölni kell.

3. 17/2007. (III. 13.) IRM rendelet a rendőrség és a határőrség áldozatsegítő feladatairól

1. § A rendőrség minden sértettnek – akkor, amikor az adott ügyben a rendőrséggel először kerülnek kapcsolatba – átadja a fővárosi és megyei kormányhivatal igazságügyi szolgálata által a rendőrségre eljuttatott tájékoztatót, egyúttal szóban felhívja figyelmüket az áldozatsegítés lehetőségére és arra, hogy az Ást. szerinti áldozatsegítő támogatások igénybevételéhez szükséges igazolást a rendőrség kérelmekre kiállítja. A tájékoztató átadásáról és a szóbeli figyelemfelhívásról feljegyzést kell készíteni, amit az ügyirathoz csatolni kell.